

Pomhaj Boh!

Cíklo 11.
20. měrza.

Létnik 2.
1892.

Serbiske njedželske lopjenka.

Wudawaju ſo kózdu ſobotu w Šsmolerjez knihicíſchčeřni w Budyschinje a ſu tam doſtač ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Ocu li.

Efeſiſtich 5, 1. 2: „Cžinče po Boſy, jaſo ſube džecži, a thodžče w luboſeži, jaſo tež Khrystuſ ſaň je lubował a je ſo ſam ſa naň podał, ſa dar a wopor, Bohu ſt blódkemu wonjenju.“

Tara wažna wěz je ſa kózdeho člowjeka wobkhad ſ druhimi člowjekami. Teho dla ſteji pſchi ſaſtupje do žwětneje hiftoriye Bože ſłowo: „Dobre nije, ſo člowjek ſam je“ a ſ tym je wuprajene, ſo je člowjek ſ towarzſtu ſtwarzem, ſo Bože wotpohladanje je bycze člowjefwa, roſvicze člowſkeje ſchlachty. Taſ tež móhle rjez wýſche kolebki kózdeho nowonarodženeho džecža piſane ſteji: „Dobre nije, ſo je člowjek ſam“. Bjes towarzſtu dyrbjal člowjek ſańč a ſawutlicz; pſchetož ſmý na dawanje a branje ſaloženi. Cžim wjazy ſukow člowjek ma ſ branju wot druhich a ſ ſobudželenju druhim, cžim bohacžiſche ſo cžini jeho žiwjenje. Ale cžim mjenje člowjek ſamóže wot druhich ſlyſhcež a ſ druhimi rěczecž, wot druhich wuſhnež a druhich wucžicž — ujech ſo to ſtanje ſ hordoscžu abo ſ lenjoscžu — cžim ſamotniſchi a thudschi tam ſteji a je w strasche, zýle ſawutlicz, wuſhnež a wotupicž. Wſchak praji hižo Bože ſłowo: „Móž wotsi nóž a muž ſwojeho bližſcheho“ (Pſchiſl. 27, 17).

Teſo dla je wobkhad ſ druhimi člowjekami wopravdze wažna wěz. Je paſ tež cžežka wěz, jón ſebi plódný cžinicž a pſchezo to prawe trjechicž, wſchelake ſtrachi pſchewinycž a žohnowanje ſapſhimyčž, kotrež Boh nam w nim dacž

chze. Teſo dla je ſw. Pawołowe roſwuczenje wo tutej naležnoſći, ſo mamy ſebi Boži wobkhad ſ nami ſa ſnamjo a pſchikkad naſcheho wobkhada ſ člowjekami wſacž, nam dženža jara witane.

„Cžinče po Boſy jaſo ſube džecži!“ Wón je nam dawno ſam cžinił, ſchtož nam kaže druhim cžinicž. Teho dla rěka zýle potajnſtwo wobkhadzenja ſ člowjekami ſa ſchesczijana ſ krótka taſ: Kaž Boh mi — taſ ja bližſhemu! Ale je ſnate, ſo naturſki člowjek, ſebičžiwy ma zýle druhe heſlo, a to tež ſ krótka rěka: Kaž ty mi, taſ ja cži! To je pohanska mudroſež, to je złonikowa pſchecželnosež, jaſo tón Knjes praji: „Pſchetož hdvž wý ſlujuječe tých, kotsiž waž ſlujuja, ſajke myto wý ſmějecze? Njeczinja to tež złonizy? A hdvž wý ſo jeno pſchecžiwo waſhim bratram ſluſnje ſadžeržicze, ſchto wý woſebneho cžinicze? Njeczinja tež taſ złonizy? Teſo dla dyrbicze wý dokonjeni bycž, runje jaſo tež waſh Wótz w njebjeſach dokonjamy je.“ Duž dyrbí tón wſchehomózny Boh ſam naſch miſchtr bycž, wot kotrehož wuſnijemy, ſo ſ člowjekam prawje ſadžeržecž. Majwjetſchi ſadžewk paſ taſ derje bjes nami a druhimi člowjekami, kaž bjes nami a Bohom ſu naſche hréchi. Pſchetož kaž naň ničo wot Boha njedželi dyžli hréch, taſ tež wobkhadej ſ člowjekami ničo taſ mózniye njewobara, thiba hdvž jedyn ſo na druhim pſchehrëſhi. Teſo dla „budžeje jedyn ſ druhemu dobročiwi, miłosćiziwi a wodaječe ſebi, jaſo tež wam Boh w Khrystuſu je wodawał“. Pſched Bohom njemóžemy žiwi bycž, thiba ſo nam wſchědnje a bohacže hréchi wodawa, taſ tež ſ naſchim bližſchim njemóžemy žiwi bycž, thiba ſo bychmy wſchědnje

a bohače wodawali — hdyz nisne je sydomdzebzacz krócz sydom krócz.

Czesczli pak tuton Boži wobkhad s nami w jeho zyłej pschi a sajimazej rjanosezi widzecz, dha poładaj na Chrystusa. W nim je nam woprawdze sekhadzała pschezelnośc a lubosnośc Boha naschego sbóznika. Dokelż won, w kótrymž ta polnosć teho bójstwa czeliue pschebywasche, prajicz mōzesche: „Schtóz mje widzi, tón widzi teho Wotza, teho dla je jeho zyłe khodżenie na semi khodżenie wożelnieneje lubosćze Bożeje k nam, teho dla mōže Pawoł dale napominacz: „A khodże w lubosći, jako też Chrystus naž je lubował a je ho ham sa naž podał sa dar a wopor Bohu k blódkemu wonienju.“ Dowidzis chawnje Boži pschikkad: „Każ Chrystus mi, tak ja tym bratram! Lubosć, hebie sameho podawaza, woprowaza, do zmijereze khodżaza lubosć — to je to potajistwo Chrystusoweho khodżenja, to je to snamjo, kotreż je won nam wostajik, so bychmy śledzili po jeho stopach.

W Straßburku na nażepjach,

abo

Bóh ma spoki dobre, cżlowiek husto dżiwne myżle.

Na żerbski wot A. Skr.

Na połedku pak bē so stara Lejna sało smierowała a czitasche:

W Straßburku, na žw. Michała 1748.

Lejna, ty moja luba, skota wutrobicza!

Hdyż budże tole piżmieczo k tebi dójchlo a cze strowu a czerstwu nadeschko, budżes hibi myżlicz: „Jan je pschezo hiszceze żwojeje stareje hlowy a hibi myżli, so smieje cze jumu sa żonu“, — ale se wschej żentwu je nětko pola njeho nimo. A hdyz smiejesz tónej mój list wuczitanj, njebudżes na mje sta, so czi „moja luba wutrobicza“ rēkam, pschetoż nětke to nikomu niczo wjazh njeschkodzi, też so njebudże nictó trjebacz na to miersacż.

Ach, Lejna, se wschej żwojej wutroby žym ja spochi pschi tebi był, hacż runje žym dyrbial w zusym kraju wostacż. Ty pak, ty ham wschak też njeżny na minje sabyla — Handrij je mi to prajik — a runje tole wjedzecz, je nětke moje jeniczke wjesele, kafeż mam hiszceze tu na tymle skym, selhańym żwecze. Na tole chzu też żobu spominacż, hdzy budu dyrbiecza sa khwilku żwet wopuchcicę a żwoje młode żivotjenje shubicza! Lejna, mi so tu sli pónidze, ale tebi żobu, hdzy budżes w tym żyszecz; tola Boża wola so stan.

Luba Lejna, trózż žym żwojemu nanej list póżkał, ole won je na mnie skym, dokelż bēch jemu do wojakow czeknij, duż mi na żadyn njeje niz jeniczke wotmolwjenje póżkoł. Wote mnie wschako też prawje njebé, pschetoż ja bēch wuczeny: „Czeſez nana a maczér, so so czi derje pónidze a so był ty dokoł żiw na semi.“ Tole bē sa mnie to prěnie njesboże. Po tym hibi njeżnym doscż vsemyżlik: „Twoja słoscž budże cze sechwilacż“ (Jerem. 2, 19) a „Porucż temu knieszej twoje puče a mēj nadžiū k njemu, won budże wscho derje dokonjecz“. Tole bē sa mnie to druhe njesboże, a sa nje mam nětke czerpicę. Ty žy mela prawo: „Szwet ma husto dżiwne, Bóh pak spochi dobre myżle“. Budżisze był Handrij khwilu předy k nam ham do Straßburka pschishol, budżisze so mnu wscho tole stało njebyl. Ale wscho tole njeje zmieło hinasche hcez, a ja chzu nětke wschu żwoju słoscž sniescż, a njeham dale na Boža kniesja skoracż, wot kotrehož žym żwoje żivotjenje dostal.

Druhdź drje hibi pschi hibi pomyslu, so tami budżichu njeřebali so mnu tajzyle hrubi bycz a so mnu rosnje njeſahadzecz, ale so budżichu mohli so mnu czerpjenje mēcz a wojerški wyschshi budżisze mje też njeřebal dacż dwójz takle hrubje sa to wschwilkacż, dokelż bēch hibi żwoju wojeršku draftu a hewaschu nēz rjanu doscż njeurzebał, — wschako žym tola czeſtnych ludzi žyn, a žym so hewak spochi sprawny a czeſtny sadżerzał, a runje tehdź bē mlohojte ranje, — ale ja njeham na nikoho wot thchle ludzi niczo sli donjescż, hdzy je nje Bóh tón knies chył połhostacż, duż žym też wschitkim s wutrobu wodak a njeham so też na naschego wyschshego skobicz, — nē, na nihdy niz; a chzu hibi Davidom pomyslicz: „Bóh je jemu to kasak cziniež!“

Wot nich mje nictó njeſożeshe wuczepicż, dokelż bēch spochi tajki ſrudny a njechach s mimi niczo żobu cziniež, a jako nasch wyschshi praji, so dyrbju ja předz naschich wojakow w skoku dużym na vuki bēhacż, pjerichu woni do mje se żwojimi pažami a s rječasami tożż nježmiſni, kaž njebył ja żadyn cżłomjek. A dokelż so mi njechache pódla skilicż a żolosczicż, ale so se subami ſakużnych, hacż runje mje khribjet paleiche, kaž byli mje se żahlym żeleſom wopalili, bu wyschshi czim džiwisch a praji: „Niedowiedźce mi tehole khadlu do żaneho lazareta, ale stajeze jeho s tymaj dwemaj paduchomaj, katraż staj dołce porsty czinito, żyl dżen a żyl nōz na stražu. Stajeze jeho horje na nažep — tam njech so wożopli. Won tu se žym dyrkze, tón khadięck, — pżowy scżerb — tón! Psche czo tu na naž rěſhco se wschemi subami kshipi, rapak, tón njeđuschny!“

Tam horka potom żyl dżen stejachmy a żłonecku naž se żwojimi pruhami palesche, so hibi kóde wokominknejeczo myžlich, so budże so mnu dużym fónz. Žłonecku se żwojej czopłotu a ta psche wschu mēru wulka czelna żobocż, woboje mje tak pjschimacze, so bēch wschón żwój roſomek wotbył, a ruka mi wscha tšepej:taſche, so móich žwój teſak lédz w horszeczi wudżerzecż.

Delsach pod nažepjemi rēka Rhein nimo bēji, — tamu stronu Rheina leži němski kraj, a burszż ludżo bēch u wonka na żuz, khopjachu hibi tam żwoju trawu a kladzichu żwoju žuschenu wotawu na wós. Tam moja żonię hinasche klobuki na hlowie a mužojo hinasche czapki hacż doma naschi ludżo, ale ja dyrbjach hibi jich wohladajo doma na naschich ludzi pódla pomyžlicż. Delsa pod horu so stadlo krum palesche, kózda kruwicza mējescze žwój żwonek na schiwi wišajo; ja jich žwonekli wsche žyschach žyńecż a kliniecż. Wola naž na nažepi pak naž bubnac̄ ja bubnowa a wojazy, kiz bēch u straži poſtali, mózachu se straže domoj wotencz, jenicżny ham mý tijo dyrbjach tam stejo wostacż, tajkale nascha straža bē sa naž khostanje. Ach, tehdź žym hibi ham pschi hibi też pomyžlik, kaž tamy žubjenn žyn: „Kaf wjele dželacżerjow ma doma mój nan, kiz moja khleba doſež, ja pak ionle ſondū w żwojim žubjentwie!“ (Potrażowanje.)

Tón knies teho njebudże njeſhtraſowanego wostajicż, kotrež jeho mieno njevužitne wuziwa.

Gręch, kiz kaž spschah na naschim ludu leži, je njevužitne a saſakle wuziwanje mienia Božego. Žane mienia so na semi tak bje wscheho pschewyžlenja njeuwraja, kaž mieno Boże a Jezu Chrysta. Koż wotpschimane pjenesz, kiz niczo wjazy njeplacza, piches žwet dżeja. Schtóz jenoż někotre dny na to kędżbuje — na žabu w wobkhodżowanju, — budże s naſtrójenjom spósnacż, kaž so wot wyszokich a niżkich, wot starzych a młodych, a ham wot ludzi, kiz so k kschelczijskiej wožadze dżerža, kražne mieno Boże a mieno sbóžnikowe, w kótrymž dyrbja so wschitke kolena połakowacż, njevužitne wuziwa.

Je wyszoki czas, so my so shrabomy, tutu njeħodnoscż wutupicż a Boža proſbym, so by jeho mieno też pola naž žwiate bylo. W malym sapoczym, pschede wschem ham žwój dom a žwój rt cziſty dżeržmy, „so s jeneho rta njeuñdże khalenje a połecze“. A hdżez mamy pschiszužnoscż pschecziwo temu gręchel ręczecż, pschewinym bojoscż. Tažne khutne schtraſowaze žłowo tak lóhko nictó njevužmieshi a hdzy to cžini, móże je tola Bóh żohnowacż — na tebi a žnano też na nim.

S najjałostniſhim ſapečjym. Je hroſnych ſakrowazycz kłowow — bjes młodym wacholam i mōžesch je žyszecż — te hibi ſatamanje Boże na żwoju hlowu pscheja. Majhroſniſche ſu pola wojakow žyszecż; tajke bjesbóžne leſtrowaze kłowa — so hibi na nje pomyslo mje žyma pschebihu. Někotra wutroba żwernieje maczjerje je hdzy ſydhowala, hdzy jejny žyn wot wojakow domoj pschindże — tutu njeħodnoscż na wuknyschi. To dyrbju naž woprawdże naſtrójcz, hdzy cżlowiekow tak ſelicż žyschim a my na wuknem ſroshyńcż, schtóz Luther praji: „To móże so cžlowiek životjenja nabycż, jenoż njevužitnego wuziwanja a ſranjenje Božego mienia dla, w kótrymž budżem so (cžim dleje, cžim wjazy) k čertej ſiamje modlicż.“ Wola israeliskej luda so ſiamne hanjenje mienia Božego s ſamjenjowanjom schtraſowasche. Dženja so ſakrowaze huby wjazy s ſamjenjemi njeſathykaja, ale tón starý Bóh je hiszceze žiw a wachuje hiszceze nad żwojim ſakonjom. Někotry bjes ſchraſy wokoło khodzi, też jeho žwedomiſje ieho wjazy njeſchtraſuje. Alle žmijercz pschindże a jeho psched Boži

trón wjedże. Jego knihi žiwjenja su potom mocjinjene, wón dyrbi wotmowicž sa kózde njewužitne słowo, — sa kózde njewužitne słowo, to je czeſke žadanje! Sto, tawšnt króz by ſebi ſatmanſtwo pſchał. Tak potom, hdnyž by ſo ezi ſtało, kaž by ſebi žadat?

Tak pač je to pſchischiło, ſo je tón hréch ſo tak roſſchérik? My wſchafk prajicž njemóžemy, ſo ſo to husto ſ wotpohladom a pſchemyhſlenjom ſtoła. Ale někotſi ſu njerojomi doſež, ſo ſebi myſlo, ſo dyrbja wěſtu móz a krutocž wopokaſacž pſches hakrowanie. Běſche to hodžina ſylnoseže, jako Petr pſched tej džonku ſo ſakliſeſche, abo njebe to wjèle bôle hodžina jeho najwjetſcheje ſlaboſeže, w kotrejž wón ſwojego Knjeda a miſchra ſapre? To ſznamo wojerſki wýſchf praſi: „Schtóž je prawy wojak, dyrbi tež hakrowacž móz.“ Je wopravdje njemóžne, dobrý wojak bycž bjes teho, ſo czołwiek pſchecžiwo druhes kaſni ſhreſchi? Ja ſnaju pohanſkeho hetmana w Kapernauimje, kotrejuž je wotrocž poſluchal, hacž runje njehakrowaſche; hdnyž wón praſi: „Dzi tam!“ džesche wón, a hdnyž wón praſi: „Pſchińdz ſhem!“ pſchińdz wón. Ně, niz ſylnosež a krutocž ſo pſchis ſakrowanie wopokaſe, ale twjerdoſež a džiwioſež. Wýſchf, kiž ſwojich wojaſow poſliwa, budž ſo maſko ſtaracž wo ſboze ſwojich poddanych, kaž tež ezi poſhončojo a wotrocžy najbóle ſkót czoſluja, kiž bjes pſchecžacž na njón ſakrujo do njeho pjerjeja. „Blesbózneho wutroba je njekmilna“ czoſlaſh w pſchislowach Salomonowych. — Abo džesche Bože mieno wupravo twoje ſłowa wobkruczeſč? Někotry pſchekupz ničo tak nje-pſchedawa, ſo njeby pſchi tym džesacž króz praſiſt: „To Bóh wě!“ Roczischi-li ſo tak pſchecžiwo někomu, kiž ſam druhu kaſnju ſ noho-maj podteptuje, tebi tajſe wobkruczeſč ničo njepomha; maſchi-li pak tajſeho pſched ſobu, kiž tajſe njewužitne wuziwanje ſazpiwa, budž ſo wot tebje wobročieſč. Wascha ręcz budž: „Haj, haj! ně, ně! ſchtož wýſche je, to je wot ſleho!“

A dale. Ja nochzu ręczecž wo hréchu tych, kiž hréch pſchitwery powjetſcha pſches njewužitne wuziwanje ſwiatyñch ſłowow a modlitwov pſchi tak mienowanym „žohnowanju“, ja džuzu ſo wobročiſč ſ temu, ſchtož jich najwiazy ſznamo najbóle trjedi, ſo ſo Bože a Jeſuſowe mieno tak husto w lóhkoſmyſlenosczi biese wſchego pſcheyhſlenja wupraja. Pſchi najnjeważniſiſich ſkładnoſeſzach, pſdji hracžu a żortowanju, hdnyž je czołwiek pſchecžlapneny abo ſo kuf ſtróži, ſo Bože mieno wupraji. Hdnyž bycmy ſady kózdeho: „Ach, ty luby Božo!“ a „Božo haj!“ a „Ach moj Jeſuſo!“ wjeraju wutrobu pytačž móhli, by drje ſ bohabojaſnoſežu w naſchim ludu derje ſtejalo. Tak pač je to jenož dopokaſmo ſa to, ſo ſo boha-bojaſnoſež w ludu ſhubjuje.

Hdnyž by w tym wokomiknjenju ſtupicž móhli pſched kraſa ſweta, pſched kótrymž ſemja tſhepoze, — by ſebi ſwerti, w lóhkoſmyſlenoſeži abo žorče Bože mieno wuprajeſč, jeho wołacž, kaž towarzſha wołaſch? A hdnyž džesche ty nětko wopravdje kózdy džen ſe ſwiatym wótcje naſhom pſched jeho trón ſtupicž a ſwoje ſolena ſhibujesč a praſiſt: „Šwyczene budž twoje mieno!“ jeho wo njebiſeſe a ſemſke ſubla proſcho, — njebudže twoja modlitwa njemóžna, hdnyž ty w tej ſamej hodžinje Bože mieno wotſwyczujesč pſches njewužitne wuziwanje?

Njepraj: „Wón je tak wýſoki, wón na to njehlada.“ Wón njeje daloko wot ſaneho bjes nam, wón tón wſchudzomny naſ wobdawa kaž powětr a je wulſi hréch, hdnyž ty bjes pſchemyhſlenja ſ jeho mienu ſo wołaſch, kiž je wýſoki pſche wſcho a tebi bliſko.

Njepraj: „To njeje ſlē ménjene.“ Hdnyž ſwiate ſłowa pſchi njeſwiatej ſkładnoſeži pſches twojí rt džaja, tebi tón troſcht ničo njepomha, kaž by to jenož czołwiſka ſlaboſež byla, kaž njeby ničo dale bylo na tajkim njepſchemyhſlenym ſłowie. Bože ſłowo je njepowalne a praſiſt: „Tón Knjed ſeho njebudže njeſchrafowaneho wostajicž, kótryž jeho mieno njewužitne wuziwa.“ Njeměj žadny hréch ſa mały. Kaž mały ſo tebi tež ſda, wón tola Boha ſrani, ſrani twoje ſwědomnie a bywa ſorjeň wjetſchego hrécha. Šwyczene pač hréch niz jenož ſpodobny, ale tež mózny cžini, ſo potom ſkončzne wot njeho wjazy pſchecžiſč njehaſch a njemóžesč.

Teho dla prijeſt ſ tej njehodnoſežu! Chzemny dha ſebi poročowacž dacž, ſo ſidži a Turkojo ſwojego Boža bôle czeſeža, hacž my ſchecženjo? Schtóž Bože mieno njewužitne wuziwa, ſwojego Boža njeſnaje; ſa teho Bóh njeje ſiwy, ſylny, ſurowy Bóh, pſched kótrymž njebiſa a ſemja a ſamo czerči ržu, ale ſlaby, kiž ſaneje ſłoſeže domačnjepita. Schtóž pač praweho Boža njeſnaje, nihdý ſbóžny njebudže.

By ſebi ty ſwerti, ſe ſwiatej martru wokoło ſebje bicž? Hlaj, to ſame ſy ty husto ſ Božim mienom cžiniſ. Wostajmy ſo teho hrécha. Džen ſa ſapocžm! Kózdy ſedžbuj ſam na ſebje,

a hdnyž je ſo ſ tobu ſ Božej pomozu poſpſchiło, potom tež druhich w ſuboſeži ſchrafuj. Dwě ſchule ſy wýſchf ſchule tu wěž tak krucze pſchewyedzeſtej, ſo ſebi bjes ſobu ſlubischtet, ſo jena tu druhu pſchi kózdy njewužitnym wuziwanju Jeſuſoweho miena na huſu plazne. To wſchafk jara rjenje njeſklineži, ale běſche dobre a wužitne waſchnje. Po lětach to jena powiedaſche, ſo je jeno jun-króz tu ſchrafu doſtała; ſo je ſo jejna huba tak naſtróžala, ſo je ſo wot teho czoſa teho wostajila.

Jedyn ſkredk pač je nam wſchitkim nuſny: to je modlitwa wo móz, Božu wolu cžinicž. My hýſchimy jeho wolu w druhiej kaſni: „Ty njedyrbisch mieno twojego Boha njewužitne wuziwač.“ A kaž je ſchtwórtka kaſnja prěnja, kiž ma ſlubjenje, tak je druhá kaſnja prěnja, kótryž ma hroženje: „Tón ſenjes teho njebudže njeſchrafowaneho wostajicž, kótryž jeho mieno njewužitne wuziwa!“ Duž džył tón Knjed ſwój puež naſ ſnacž wuziſ, ſo bycmy hózili w jeho prawdze; wón ſakhowaj naſche wutroby pſchi tym jenym, ſo bycmy ſo jeho miena bojeli; wón wobradž nam móz ſ polépſchenju, ſhróboſež ſ ſwědczenju, lóſcht ſ modlenju, ſhvalenju a džakowanju.

Roshlad w naſchim cžaſhu.

Wulkowójwoda (Großherzog) Ludwig Hessenski je ſan-dženu njedželu po króſcej khorofe ſyli ſyli wobdaty wot jeho zykleje ſwójby a wutrobnje wobjarowanym wot zykleho hessenſteho kraja, pſchetož bě wot poddanow jara ſubowaný. Khowany bu wón ſanđený ſchtwórtk w pſchitomnoſeži khejzorki Biedrichowej a wjèle němiſtich wjeržhow. Jego naſlednik rěka Ernst Ludwik a je hafle 23 lět starý.

Tak mienowaný „welfenfonds“ tu ſhwili wſchitku ſedžbnoſež na ſo ſežehnje. Taſko bu mienuzy ſežduſchemu hannoverſkemu kraje Turje V. 1866 wot Pruskeje jeho kraju wſath, doſta wón jako ſarunanie ſa jeho privatne hrody a ležomnoſež, kótrež tež wotedaſz dyrbjeſche, wot pruskeho ſtata 16 millionow tolerjow ſlu-bjennych. Tute pjenjeſy pač ſo jemu njewuplaſčiſu, dokelž wón njepſchewajzy pſchecžiwo Pruskej džekasche a pjerjeſche. Tež jeho herba, Cumberlandski wójwoda, wjèle lět doſho na jeho njepſchecžel-nym ſtejnich ſtejo wosta. Něko pač je wón ſebi tu něž pſcheyhſli, pſchetož 48 millionow hrivnow měč a njeměč, je mały roſdžel. Teho dla je němiſtemu khejzorej jara pſchecželniy ſiſt piſak, w kótrymž wo wuplaſzenje pjenjeſ proscho wěſeſe ſlubi, ſo chze ſo wſchego ſchězuwanja a wojowanja pſchecžiwo němiſtemu khejzorstwu wostajicž. Teho dla je pruske ministerſtwo nětko ſejmej naſjet ſtajilo, ſo by ſo ſdžerzenje tamneho kapitala ſběhnylo a tón zyky fonds ſo Cumberlandskemu wójwodze wuplaſčil. W Han-noverſkej je tuteho wotpohladanja dla wulſe wjeſele a tež pruske knižerſtwo ſo nadžije, ſo najwjetſchi džel hannoverſkich njepſchecžel-low, kótryž ſu jemu wjèle prózy a wukſoſeže načinili, ſo do pſchecželow pruskeho ſtata pſchewobrocža.

Strachne ſyneho we wichory ſu ſo wokoło 10. měrza w Europy, wjèle hórje pač w Amerizy měle, tak ſo je ſo wjèle ſelesnízow a telegrafow ſkonzowało, a woſebje je tež ratarjam w Amerizy wulka ſchoda naſtała.

W Hornej Schlesyjskej ſu ſo cžorne jětra poſaſe. Hacž dotal je 20 ſkorjenych, ſ kótrychž ſtaj 2 wumrjeſloj, 2 pač ſaſo wotkhorikoj. Wyschnoſež wſcho móžne cžini, ſo njeby tuta strachna naſyka ſa ſchoda naſtała.

Wumóžerſki ſkutk módrého kſhiža.

III. Kak towarzſtwo ſkutkuje.

1. Towarſtwo džela ſe ſklowom a ſe ſkutkom. Wone da pſchednoſchki džerjeſe ſe ſpiſach w ſohnowanju ſdžeržliwoſeže piſacž.

2. Wone poſaſuje pſches dobre pſchiklady ſwojich ſobuſtawow, ſo je ſa kózdeho, ſamo ſa wopilzow, móžno, ſo na měſce wſchěh wopojow ſdžerjeſe.

3. Wone ſebi žada wot ſwojich ſobuſtawow jako ſwonkowne ſnamjo jich kruteho wobſamkjenja, ſo ſo wſchém napoju wotrjeknu a ſo do teho ſe ſwojim podpiſanjom ſwela jeniežy ſ ſuwoſacžom lekarſkeho ſkaſanja a Božeho wotkaſanja.

S wjetſchaj tajſe podpiſanje najprjedy jeno na króſci cžaſ dže. Schtóž podpiſe, teho najprjedy jako pſchivízwarja wobhlaſdaju. Schtóž je to, ſchtož je podpiſał, ſwerti ſi mežazh doſho džeržaſ a potom ſwoje podpiſmo ſ najmjeñſha ſa jene lěto wobnowiſ, tón ſo jako wěrny ſobuſta w pſchivoſmje, a ma prawo, towarzſtwo ſnamjo, módry kſhiž noſyč.

4. Towarstwo żo sa wszech swoje żobustawy s wutrobowej lubosczu stara, pożylnuje ich luboscž, napomina je, pomaga jim a pohnuwa s Chrystusowej luboscž napjelnjenych czlowiekow, so bych ſo s wbohimi wopilzami spłeczelili a jim lepschi a żwerniſhi pſczeſelojo s wschemu dobremu byli, hacž ich starci towarzhojo pſchi piczu ſu.

5. Towarstwo tche pſchede wschem w wopilskich wutrobach wēru a živjenje w wērje ſbudziež; a steji ſa tym, ſo bych ſches modlitwu a Boże ſłowo żwerny wobkhad s Bohom meli. Pſches to budža wulnycz, ſpłtowanjam napſcęzimo ſtejcz, swoje pſchi-ſluschnoscze pſcęzimo tym swoim a swojemu powołanju ſzedomiuje dopjelnječ a tež ſami ſ temu pomhacz, ſo ſo předawſhi towarzhojo ich žadoseže wumózeja.

6. Teho dla maja ſo wožebje małe towarzſta ſałoziež, hdzej w mjeniſhih ſhromadziſnach ſo pſcęzelojo po kózdym wopilzu wožebje horjebjeru. Ćzi pſcherproſchuja wopilzow, ſ kótrymiz ſo ſeſnaju, ſ ſebi, roſwuczuja ich, ežitaja a wulkaduja ſebi ſ nimi Boże ſłowo, ſpewaju a modla ſo ſ nimi.

Wulke žohnowanje je Bóž luby ſenjes na wjele tutych ſhromadziſnow położil a ich wjele je ſo ſaho dobylo ſa Boha a ſa czlowiske towarzſto. — Bóž luby ſenjes chyžl tutón požohnowanym ſkutk dale žohnowacz a jemu wjele pſcęzeloſte tež w naszych ſtronach pſchiwobroczic. Žene njeham ſapomiež. Wumózeje wopilzow je mózno, niz ſ někajkimi potajnymi ſredkami, ale ſ po-mozu wēry a luboscze!

Evangeliske žyrkwine pomozne towarzſto pruſſeje ſrajneje žyrkwię.

Tole towarzſto proſy tež w tutym lécje kaž ſonſche lěto wutrobnje wo dary. Kaž je ſnate, je jeho wotpohladanie, wožebje w wulſich miestach žyrkwię twariež pomhacz, dobre ſchesczianſke knihi a nowiny roſſherjecz, diakonisz ſa měſchczanskih miſionarow ſ ſlužbje w wofadach powołacz, kiž dyrbja ſhudycz, ſanjerodzenych a wopuſcęzemyh wophtowacz a jim pomož ſchesczianſkeje žyrkwię pſchinjeſež, ſo ſo njehubja abo do ſozialdemokratiskeje bludnoſceje njehapadnu. Kollekty abo ſberki ſa duchownu nusu w wulſich miestach ſo naſchim ludzom na wſach jara mało ſpodobaju. Husto płyſchimy ſłowa kaž: „Shto či naſ nastupaju? njech ſo ſami staraju, ſu bohaczi doſež.“ Shtož pak bohatſto naſtupa, dha drje je wērno, ſo je w wulſich miestach tež wulke byhatſto, ale tež njewurjeſliwa ſhudoba a Bohužel wjele bohatych nima żaneho žadanja po Božim ſłowie, żaneje luboscze ſ evangeliſkej žyrkwi, żaneho ſajimanja ſa jeje potrjebnoſce a nufy. Najbohacziſhi ſu ſ wjetſha židži. Řhudži pak wulſich miestow ſu ſ wjetſha ſ naſ wuſhli. Kózde lěto pſchibjera Barlin wo 50,000 czlowiekow. ſ wotkal ſu či pſchihli? Nimalo wschitzu ſe wſow a ſ malych miestow. Dyrbimy naſchich bratrew w wulkej duchownej nufy wulſich miestow bjež pomož wostajic? Njedyrbimy ſe wschej mozu ſa tym ſtejcz, ſo ſo jim wera ſdžerži? Hijo naſche dla to dyrbimy. Hdzej tajzy, kiž ſu na wērje ſchodus wſali, ſo ſ nam wróčza, naſtanje tež naſchim woſadami wulki ſtrach. W wulkej lubi Barlinskeho měſchczanskeho miſionſta je nařízane ſłowo profety ſeremiaža 29, 7: Pytajcze teho miesta lepsche a modlczę ſo ſo njo ſ ſenjeſi, pſchetož hdzej ſo jemu derje pónđze, dha pónđze ſo wam tež derje. A to je wērno: niz jeno Barlinej ſanemu, ale zylemu ſrajeſi, zylej žyrkwi ſluži tón ſkutk měſchczanskeho miſionſta a žyrkwineho pomozneho towarzſta. Wjele nanow a maczjerow je ſo hijo lubosczi tychle towarzſtow ſ wutrobu džakowalo, ſo ſu pomhale ich džeczi pſched czajnym a węcznym ſkaſenjom wobarnowacz. Sdželiny mału historiju ſ wosjewienjow žyrkwineho pomozneho towarzſta, ſotraž budže wobſwědczic, ſak ſczen a ſwetko wulkeho miesta tež do najmjenſcheje wſy padatej.

„Hdzejha je něk wach ſan?“ ſo ſenjeni ſararka burſku žonu w ſwojej wſy woprascha.

„Tón je w Barlinje“, bě wotmolwjenje. „Wěſcze je ſo na ſwojem puczowanju wot ſwojich towarzſhov dželit. Ćzi njemějachu ničo w hlowje, hacž njeduſchnoſce; to ſo mojemu ſanju njelubjeſche. Wſchak wěſcze, ſenjeni, ſan je duſchny hólz. Alle ſo boju, ſo nje-woſtanje tajki. Wo wulſich miestach njeszmy wjele dobreho ſłyſcheli. Něk je wón w Barlinje jako ſwarzki pomožnik. Mſda drje wulka njeje, ale dyrbji, kaž něk czajky ſu, ſpokojom bycz, ſo ma ſ zyla blaſk.“

„Pſchichodny tydženj pojedu na někotre dny do Barlina, ſo bych mojeho Pawoła wophtala, dha chzu ja ſebi waschego ſana ras pytacž“; džeshe ſenjeni ſararka: „Szym hólza pſhezo lubo mela wot teho czosa, jako hiſhce ſ mojim Pawołom hraſkaſe.“ Kaf rad dashe macz žadanu adrežu ſwojego ſyna a ſo wjeſelesche hijo prjedy hacž ſhoni, ſak ſo jemu dje. Ženu njedželu po dopołdniszej Bożej ſlužbje bě ſararka bórsy wobydlenje towarzſkeho miſchtra w Barlinje namakała. ſenjeni miſchtrka bě hafle ſtanyla, pſchetož bě na rejak byla, ale miſchtr hiſhce ſpasche.

Miſchtrka njewjedžesche ničo wo ſanu ſubaschu ſ Lipinow, kiž dyrbjescze pola njeje býdlicz a dželacž. Wuczomnik wjedžesche to lepie a dowiedże ſenjeni ſ njemu. „Njeſnaju mjenia naſchich towarzſkich.“ džeshe žona a bě prjecz.

Jan ſedžesche w maſanej dželaczerſſej draſcze ſrudny w wuſkim dworje ſrjedža stareho ſeleſa a ſlamaneho grata a hladasche na mały kufk módrých njebieſow ſady wýſokich murjow. Wuhlad w Lipinach bě drje rjeuſki był. Tam dyrbjescze džen ſedžecz, hdzej njechoſche w ſwojej komorje wostacž, pſchetož wón hicž njemóžesche. Teho njedželska draſta hiſhce njebe ſ doma ſem pſchihſla. Duž bě njenadžita wjeſeſoſce, jako ſenjeni ſararku wiđgiſche, ale byly ſtupachu jemu do wocžow, jako jeho pſcherproſhy, ſo by ſo popołdnju ſ njei a ſ předawſhim pſcęzeloſtem Pawołom wukhodžował. Wón njemějiche žanych njedželskich droſtow. Vjes tym pſchiniúdze tež miſchtr ſe ſaſpanym wobliczom a niz jara pſchitoſnje ſwoblekanj. Na praschenje ſenjenie ſararki, hacž ſu ſan w ſwojim ſwobodnym czaju towarzſto młodych hólzow wophtacž, miſchtr pokhmarjeny napscęzimi: „To je mi wscho jene. Njerodžu wo ludzi. Hdzej ſu ſe ſwojim dželom hotowi, njech czini ſchtož chzedža.“ ſenjeni ſararka chyžſche něk ſa ſan dobre ſłowo dacž, džeshe, ſo je dobrý a ſprawný czlowiek a budže miſchtre ſhano lubo, hdzej dlěje pola njeho wotſtanje. „To njech czini kaž tche. Hdzej wón dje, dha pſchiniúdze druh, to je mi wscho jene.“ S tym wotendze miſchtr. ſararka dyrbjescze po tajkim ſ tym ſpokojom bycz, ſo móžesche młodemu ſwarzkemu dom towarzſta ſa młodych hólzow ſokacž. Wona drje wjedžesche, ſo ſola ſam pucz do njeho naſkacž njebudže. Pſchetož ſan je, kaž wjele wjeſných hólzow, kufk bojaſny. Wjedžesche pak tež, ſo je w Barlinje měſchczanski miſionſta, fotraž ſo ſa młodych ludzi ſtara. Bórsy bě tež měſchczanski miſionar powjescz dostał, kiž młodego czlowjetka wophta a jeho pſchichodnu njedželu do towarzſta ſa młodenzow dowiedże.

Sſhano bě zyle derje, ſo tamny džen njedželske droſty hiſhce pſchihſle njebieſhu, pſchetož tak njemóžesche ſwarzki wuńež a bě pſched ſkym towarzſtom wobarnowanym wostał. ſubaschowa pak njeſeſhe ſwoje wulke wjeſele. Něk ſo jej preni ras wujazniſlo, ſak dobra węz měſchczanski miſionſta je, dokelž ſo ſa jeje ſyna lubje ſtarasche. Wulku ſtaroscž bě jej ſ wutroby wſala.

Sa wschech, kiž dželo měſchczanskeho miſionſta ſnaja, je tale historija tak wschedna, ſo jim wjele noweho njepſchinjeſe. Hiſhce wjele hinaschego a ſajimazeſho móžachmy ſowjetacž. Sa wschech tych pak, kiž hiſhce ničo wo tym njewjedža, wožebje ſa ſtarſcheju na wſach, fotraž ſwojim džeczom do wulſich miestow czahnycež dataj, njech powjedane ſ temu ſluži, ſo hnydom ſebi pomož pola měſchczanskeho miſionſta pytaju. Wobarnowanje je najlepſche lekarſto a wjele lóžſche, hacž ſhubjene hafle ſaho pytacž.

A wschech tych, kiž maju wutrobu ſa wobarnowanje naſheje młodzin, njech tež tele rynckli ſaſo napominaja, ſo bych ſkutk měſchczanskeho miſionſta pſches evangeliſke žyrkwine pomozne towarzſto podpjerali, hdzej ſo w ich woſadach ſa to ſame dary ſberaja.

Dobre wotmolwjenje. „Ežeho dla dawaja naſymske rožki wjazy hacž naletne, ‘wijo?’ ſo měſchczan bura woprascha. — „Dokelž ſu ſruti młodocž měle“; bě wotmolwjenje.

Ocuſi.

Njedžela	Jan. 14, 1—14.	Hebr. 10, 22—39.
Pónđela	Mat. 21, 1—9.	Fil. 2, 5—11.
Wutora	Jan. 14, 15—21.	Hebr. 11, 1—10.
Srjeda	Jan. 15, 1—16.	Hebr. 11, 17—27.
Schtwórtk	Mat. 26, 31—56.	Ps. 118.
Vjat̄k	Mat. 26, 57—75.	Hebr. 12, 1—29.
Ssobota	Mat. 27, 1—56.	Ps. 53.